

ضربی‌های استاد یوسف فروتن

Shiraz-Beethoven.ir

آوانویسی و اجرای کمانچه
مهدی علومی
عضو هیئت علمی دانشگاه گیلان

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران ۱۳۹۶

فهرست

۶	پیشگفتار
۷	۱. پیش درآمد شور
۹	۲. چهارمضراب شور
۱۱	۳. پیش درآمد دشتی
۱۴	۴. ضربی دشتی ۱
۱۵	۵. دوضربی دشتی
۱۷	۶. ضربی دشتی ۲
۱۹	۷. ضربی دشتی ۳
۲۰	۸. رنگ دشتی
۲۳	۹. ضربی ابوعطا
۲۵	۱۰. چهارمضراب حجاز
۲۷	۱۱. پیش درآمد افشاری ۱
۲۹	۱۲. پیش درآمد افشاری ۲
۳۲	۱۳. چهارمضراب عراق افشاری
۳۵	۱۴. پیش درآمد بیات ترک
۳۷	۱۵. ضربی بیات ترک ۱
۳۹	۱۶. ضربی بیات ترک ۲
۴۱	۱۷. رنگ بیات ترک
۴۳	۱۸. رنگ سه‌گاه روحوضی
۴۵	۱۹. چهارمضراب زایل
۴۷	۲۰. پیش درآمد بیات اصفهان
۵۰	۲۱. ضربی بیات اصفهان
۵۲	۲۲. چهارمضراب عشاق اصفهان
۵۴	۲۳. پیش درآمد ماهور
۵۵	۲۴. ضربی دلکش
۵۶	۲۵. چهارمضراب دلکش

قطعات نوشته شده در این مجموعه از ساخته‌ها و بداهه‌نوازی‌های استاد یوسف فروتن انتخاب، آوانویسی و با ساز کمانچه اجرا شده‌اند.

استاد یوسف فروتن (۱۲۷۰-۱۳۵۷ ش) نوازنده‌ی سه‌تار، تار و آشنا به نوازندگی سازهایی چون پیانو، ویلن و تمبک بوده است. آثار ساخته شده‌ی وی مانند پیش‌درآمد شور و پیش‌درآمد دشتی دارای جمله‌هایی بسیار زیبا، بدیع و همواره شنیدنی در موسیقی ایران است. قطعات بداهه‌نوازی شده‌ی وی نیز نشان از تسلط درونی و ذاتی او به موضوع متر، ریتم و ضرب در فرم‌های ریتمیک موسیقی ایرانی، مانند پیش‌درآمد، چهارمضراب، ضربی و رنگ دارد. از نظر جمله‌بندی موسیقایی و استفاده از گوشه‌های مختلف ردیف در بداهه‌نوازی‌ها نیز نواخته‌های او اصالت و زیبایی تمام دارند و از این نظر دارای سبکی خاص در نوازندگی است که او را از دیگر هم‌نسلاش کاملاً متمایز می‌کند. از این رو آثار ضربی استاد فروتن به عنوان بخشی از رپرتوار موسیقی ضربی ایران شناخته می‌شود که همواره توسط استادان موسیقی ایرانی تدریس می‌شوند.

نکاتی در مورد این مجموعه:

— آرشه‌های پیشنهادی در نوشتن و اجرای قطعات به نظر نگارنده در ایفای حالت قطعه‌ی مورد نظر بهتر عمل می‌کند اما نوازندگان می‌توانند این قطعات را با آرشه‌های متفاوت دیگری که حالت قطعه‌ی مورد نظر را بیان کند نیز اجرا کنند.

— در اجرای قطعات با متر سنگین، مانند برخی پیش‌درآمدها که قطعه دارای سکوت‌های فراوان است، در اینجا هنگام اجرا برای پُر کردن سکوت‌ها از آرشه کشیدن روی سیم‌های دست‌باز بم و یا کندن (پیتسیکاتوی دست چپ) سیم‌ها استفاده شده است که در آوانویسی برای جلوگیری از شلوغی بیش از حد نت‌ها از نوشتن آن‌ها خودداری شده است.

— همه‌ی قطعات در کوکی که به «راست‌کوک» در موسیقی ایرانی موسوم است نوشته و اجرا شده‌اند (به جز قطعه‌ی پیش‌درآمد افشاری ۱).

— کوک ساز در ابتدای هر قطعه نوشته شده است.

— قطعات ضربی دشتی صفحه ۱۷ و رنگ دشتی صفحه ۲۰ و همچنین پیش‌درآمد ترک صفحه ۳۵ و ضربی ترک صفحه ۳۷ محتوای ملودیک یکسان دارند اما با توجه به اینکه در زمان‌های متفاوتی توسط استاد فروتن اجرا شده‌اند، از نظر تمپو و گسترش ملودی قطعه با هم تفاوت‌هایی دارند که در اینجا همه‌ی آن‌ها نوشته و اجرا شده‌اند.

مهدی علومی

Shiraz-Beethoven.ir

۱. پیش درآمد شور

♩ = 90

The musical score is written in treble clef with a 3/4 time signature. It consists of 10 staves of music. The tempo is marked as quarter note = 90. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign.

Shiraz-Beethoven.ir

۲. چهارمضراب شور

♩ = 72

12

32

44

64

76

87

Shiraz-Beethoven.ir

۳. پیش درآمد دشتی

♩ = 70

The image shows a musical score for a piece titled 'Pish-e Dar'Amad-e Dasteh' (Pish-e Dar'Amad-e Dasteh). The score is written in a single system with ten staves of music. The tempo is marked as ♩ = 70. The music is in a 2/4 time signature and features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes. The score is numbered with measure numbers 1, 6, 11, 17, 27, 31, 36, and 41. The piece ends with a double bar line and a repeat sign. The page number 11 is visible at the bottom center.

Shiraz-Beethoven.ir

۴. ضربی دشتی ۱

♩ = 40

Musical score for '4. ضربی دشتی ۱' in 4/4 time, tempo 40. The score consists of nine staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. A *pp* dynamic marking is present at the end of the 12th measure. A repeat sign with a first ending bracket is used at the end of the 17th and 22nd measures. A second ending bracket is used at the end of the 37th measure. The score concludes with a double bar line at the end of the 44th measure.

Shiraz-Beethoven.ir

۵. دوزخربى دشتى

♩ = 42

The image displays a musical score for the piece 'Duzkhab-e Dast-e Shiraz' (No. 5). The score is written in a single system with ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. A tempo marking of ♩ = 42 is provided. The music consists of a series of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, often grouped with slurs. The fourth staff features complex rhythmic figures with markings for 4, 7, and 4 notes. The fifth and sixth staves conclude with double bar lines and a '2' above them, indicating a two-measure rest. The remaining staves continue the melodic and rhythmic development of the piece.

Shiraz-Beethoven.ir

۶. ضربی دشتی ۲

♩. = 92

The image shows a musical score for a piece titled '6. ضربی دشتی ۲'. The score is written on ten staves of music. The tempo is marked as ♩. = 92. The music is in a 2/4 time signature and features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several ornaments (trills) marked with 'tr' and some fingerings indicated by numbers like 0, 1, 3, 4, and 8. The score ends with a double bar line and a repeat sign.